

DA

DA

DA

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 25.6.2010
KOM(2010)330 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

**om fremskridtene med foranstaltninger til fremme af elforsyningsikkerhed
og infrastrukturinvesteringer**

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

om fremskridtene med foranstaltninger til fremme af elforsyningssikkerhed og infrastrukturinvesteringer

I. INDLEDNING

Med denne rapport opfyldes kravene i artikel 9 i direktiv 2005/89/EF ("direktivet") af 18. januar 2006 om foranstaltninger til fremme af elforsyningssikkerhed og infrastrukturinvesteringer. Den beskriver de fremskridt, der er blevet opnået i medlemsstaterne med hensyn til direktivets gennemførelse og centrale ændringer i overvågningen af elforsyningssikkerheden.

Direktivets formål er at indføre foranstaltninger til fremme af elforsyningssikkerheden, at sikre en passende produktionskapacitet, at sikre en rimelig balance mellem udbud og efterspørgsel og at sikre en passende sammenkobling mellem EU-medlemsstaterne. Derudover etablerer direktivet en ramme, inden for hvilken medlemsstaterne definerer gennemskuelige, stabile og ikkediskriminerende politikker for elforsyningssikkerhed, som er forenelige med kravene på et konkurrenceorienteret indre marked for elektricitet. Direktivet supplerer de allerede eksisterende foranstaltninger i direktiv 2003/54/EF (elektricitetsdirektivet) og forordning (EF) nr. 1228/2003 om grænseoverskridende elektricitetsudveksling. Sammen udgør bestemmelserne i disse retsakter et sæt sammenhængende basisregler om de vigtige emner, der bidrager til at sikre tilstrækkelig produktions- og transmissionskapacitet.

II. DETALJEREDE UNDERSØGELSESRESULTATER

ARTIKEL 3: ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Direktivets bestemmelser har til formål at sikre en høj grad af elforsyningssikkerhed ved at fremme et gunstigt investeringsklima og fastlægge, hvilke roller og ansvarsområder de kompetente myndigheder og alle relevante markedsaktører skal have. Medlemsstaterne tager i denne forbindelse hensyn til faktorer såsom behovet for en stabil retlig ramme, fremme af vedvarende energikilder og behovet for regelmæssig vedligeholdelse og fornyelse af elnettene.

Generelt har medlemsstaterne gennemført denne artikel korrekt, enten gennem nye lovgivningsmæssige krav eller ved anvendelse af bestemmelser fra andre direktiver, der har de samme målsætninger. Direktivets bestemmelser vil blive styrket med den tredje pakke vedrørende det indre marked for energi (den tredje pakke), i hvilken det kræves, at transmissionssystemoperatørerne styrker deres samarbejde på en række områder, navnlig med hensyn til investeringsplanlægning. Den tredje pakke opretter ligeledes det europæiske net af transmissionssystemoperatører for elektricitet (ENTSO-E), som har til opgave at udarbejde netudviklingsplaner, foretage integrerede netmodelberegninger og opstille scenarier og vurderinger vedrørende det integrerede systems smidighed og leveringskapacitet. Udviklingsplanerne skal være tilstrækkeligt fremadrettede til at muliggøre tidlig identificering af områder med manglende investeringer, navnlig med hensyn til grænseoverskridende kapacitet.

Der findes dog stadig væsentlige hindringer på det europæiske marked. Prisrisikoen er et centralt problem med hensyn til investeringsprojekters gennemførlighed. Sameksistensen mellem åbne energimarkeder og regulerede energipriser er fortsat ganske almindelig i EU-medlemsstaterne. Over

halvdelen af medlemsstaterne kører med regulerede priser¹. Systemer med regulerede priser, der er generelle, og som ikke er gennemsigtige og rettet udelukkende mod sårbare kunder, opfattes ikke som værende uundværlige. Ofte afspejler de regulerede tariffer ikke engrospriseniveauerne, hvilket kan have en negativ indvirkning på investeringer i ny produktionskapacitet. På mellemlang sigt kan dette sætte elforsynings sikkerheden over styr.

Vedligeholdelse eller fornyelse af produktions- og netaktiver, navnlig i forbindelse med opfyldelsen af målene for vedvarende energikilder, kræver omfattende investeringer i de kommende år. Disse investeringer skal finansieres, hvilket betyder, at investorerne skal have tillid til, at de kan få de langsigtede marginalomkostninger dækket ind. Størstedelen af denne kapital vil næsten helt sikkert blive tilvejebragt af markedet. Det bliver mere og mere vigtigt, hvordan foranstaltningerne vedrørende målene for vedvarende energikilder interagerer med det generelle elektricitetsmarked, og hvordan transmissionssystemoperatørerne udvikler forsyningsnettet. Et dybt og likvidt integreret europæisk elektricitetsmarked kan være med til at lægge en dæmper på de svingende priser og tilvejebringe investeringer, der kan styrke integrationen af det indre elektricitetsmarked.

ARTIKEL 4: NETTETS DRIFTSSIKKERHED

For så vidt angår nettets driftssikkerhed, fastsættes det i direktivet, at medlemsstaterne eller de kompetente myndigheder sikrer, at transmissionssystemoperatørerne fastsætter minimumsstandarder og -krav for nettets driftssikkerhed, og at systemoperatørerne opfylder disse standarder. Medlemsstaterne skal navnlig påse, at sammenkoblede transmissions- og distributionssystemoperatører udveksler information om netoperationer. Der stilles bl.a. krav om, at præstationsmålene med hensyn til forsynings sikkerheden og nettenes driftssikkerhed opfyldes.

Elnetoperatørerne står centralt, når det gælder om at afhjælpe eventuelle forstyrrelser i elforsyningen. Gennemsigthed og udveksling af informationer med andre forsyningsnetoperatører er af største betydning. Forbedret koordination mindsker risikoen for strømafbrydelser og beskytter de europæiske forbrugere. Sammenkoblingskapaciteten mellem transmissionssystemoperatørerne spiller en meget vigtig rolle for vedligeholdelse og forbedring af systemets sikkerhed under generatorudfald. Svigtene på elnettet og strømafbrydelserne i 2003 og 2006 skyldtes eller forværredes som følge af utilstrækkelig koordination af netoperationerne og manglende forbindelsesled i elnettene. De viste klart det frivillige samarbejdes begrænsninger.

I de fleste medlemsstater opstilles standarderne for nettets drift af transmissionssystemoperatørerne ud fra et teknisk perspektiv med en form for godkendelsesordning, der involverer de regulerende myndigheder og/eller regeringen. I samtlige medlemsstater fastsættes kriterierne for nettenes driftssikkerhed i nødsituationer på forhånd, og der foreligger bestemmelser om samarbejde med nabo transmissionssystemoperatører om problemer, der har indflydelse på driftssikkerheden. I Tjekkiet, Luxembourg, Portugal og Slovakiet spiller regeringen f.eks. udtrykkeligt en rolle i forbindelse med opretholdelsen og udviklingen af driftssikkerheden.

Elektricitetsdirektivet 2005/89/EF kræver, at transmissions- og i givet fald distributionssystemoperatørerne fastsætter og opfylder præstationsmål med hensyn til forsynings sikkerhed og nettenes driftssikkerhed. I 2008 udførte CEER en benchmarking af elforsyningskvaliteten². Af undersøgelsen fremgik det, at samtlige medlemsstater overvåger utilsigtede afbrydelser på over tre minutter, og at kontinuiteten af elforsyningen i Europa generelt er blevet bedre, idet antallet af minutter pr. år, hvor kunderne står uden

¹ http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/benchmarking_reports_en.htm

² "4th Benchmarking Report on Electricity Quality of Supply", ref. C08-EQS-24-04, 10. december 2008. Undersøgelsen indeholdt ingen oplysninger om Irland, Grækenland, Bulgarien, Cypern, Letland, Malta og Slovakiet.

strøm, stort set er faldet konstant siden 2002. Det fremgik ligeledes, at de fleste medlemsstater indsamler oplysninger om årsagerne til afbrydelserne. Elforsyningsens kontinuitet er som forventet bedre i byområderne end i landområderne. Der arbejdes imidlertid fortsat i Den Europæiske Komité for Elektronisk Standardisering (Cenelec) på at udvikle harmoniserede kontinuitetsindikatorer med henblik på at forbedre effektiviteten af ordninger til overvågning af forsyningskontinuiteten.

Kommissionen afholder møder i udvalget for grænseoverskridende elhandel to gange om året, hvor prognoserne for henholdsvis sommerens og vinterens elforsyningsbehov drøftes. Formålet med disse møder er at udveksle oplysninger med henblik på at øge bevidstheden om potentielle forsyningsproblemer. Den halvårslige prognoserapport (sommer eller vinter) udarbejdes på europæisk plan og giver et overblik over de nationale eller regionale balancer mellem den planlagte produktion og perioder med særlig høj efterspørgsel på ugebasis for den kommende sommer-/vinterperiode. Hvis situationen kræver det, kan Kommissionen nedsætte ad hoc- "overvågningsceller" for de kritiske perioder med henblik på at sikre hurtig udveksling af oplysninger mellem nabolande og transmissionssystemoperatører. Der blev nedsat en sådan "overvågningsceller" i sommermånederne i 2007-2009. Den vigtigste konklusion fra møderne i 2007-2009 er, at de nationale produktionsbalancer i de fleste lande generelt er passende og muliggør sikre systemoperationer under normale forhold. Der kan iværksættes risikobegrænsende foranstaltninger under meget ugunstige vejrforhold og i andre perioder med potentiel risiko for strømsvigt. Den nødvendige import opnås via den eksisterende sammenkoblingskapacitet.

Den tredje pakke har udvidet de regulerende myndigheders opgaver til også at omfatte overvågning af overensstemmelsen med og undersøgelse af den hidtidige præstation for standarderne for nettets sikkerhed og pålidelighed og udarbejdelse eller godkendelse af standarder og krav om ydelses- og forsyningsikkerheden eller deltagelse i dette arbejde sammen med andre kompetente myndigheder. De regulerende myndigheder har endvidere til opgave at sikre, at transmissions- og distributionssystemoperatørerne vedkender sig deres ansvar i henhold til direktivet, herunder at sikre, at nettene er i stand til at tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter elektricitet. Derudover har de regulerende myndigheder på transmissionsniveau til opgave at overvåge transmissionssystemoperatørernes investeringsplaner og deres forenelighed med Fællesskabets netudviklingsplan, hvilket omfatter en prognose for produktionens tilstrækkelighed, der udarbejdes af ENTSO-E.

ARTIKEL 5: OPRETHOLDELSE AF BALANCEN MELLEM UDBUD OG EFTERSPØRGSEL

For at opretholde balancen mellem udbud og efterspørgsel træffer medlemsstaterne egnede foranstaltninger til at opretholde balancen mellem efterspørgslen efter elektricitet og den produktionskapacitet, der er til rådighed. Dette gøres ved at tilskynde til etablering af en engrosmarkedsstruktur, som afgiver passende prissignaler vedrørende produktion og forbrug, og ved at pålægge transmissionssystemoperatørerne at sikre en hensigtsmæssig reservekapacitet til balanceformål og/eller vedtage tilsvarende markedsbaserede foranstaltninger.

Efterspørgsel efter elektricitet

Tendensen for efterspørgslen efter elektricitet, som forelagt af Kommissionen i den anden strategiske energiredegørelse³, viser en stigende efterspørgsel efter elektricitet, hvilket er i overensstemmelse med det, den europæiske elektricitetsindustri interessenter forventede, om end på et noget lavere niveau. Kommissionen vurderer, at den årlige stigning i efterspørgslen efter elektricitet under de nuværende

³ http://ec.europa.eu/energy/strategies/2008/doc/2008_11_ser2/strategic_energy_review_wd_future_position2.pdf

tendenser og politikker vil ligge på ca. 1 % i de kommende 20 år⁴. Den for nylig offentliggjorte prognose vedrørende systemernes tilstrækkelighed fra ENTSO-E⁵ for 2010-2025 viser, at efterspørgslen efter elektricitet forventes at stige, idet de fleste medlemsstater rapporterer om en ganske kraftig belastningsforøgelse efter 2015.

Gennemsnitlig belastningsforøgelse om året, ENTSO-E	2010 til 2015	2015 til 2020	2020 til 2025
Januar kl. 19.00	1,32 %	1,45 %	1,21 %
Juli kl. 11.00	1,49 %	1,66 %	1,32 %

Datakilde: Prognose vedrørende systemernes tilstrækkelighed fra ENTSO-E

Disse prognoser skal ses i lyset af den seneste økonomiske krise, som har forårsaget et voldsomt fald i efterspørgslen efter elektricitet i Europa. Fra 2008 til 2009 faldt det månedlige elforbrug i EU med over 5 %, 10 %, 6 % og 5 % i henholdsvis marts, april, maj og juni. Det europæiske elforbrug faldt endda til et historisk lavt niveau i juni 2009 på -23 % i forhold til starten af året⁶. Faldet i elforbruget tog af, og forøgelsen tog til en vis grad til igen, men niveauerne var stadig langt lavere end i de foregående år.

En række lande, herunder Tyskland, Frankrig, Polen og Portugal, forventer, at energispareprogrammer og højere teknologisk effektivitet vil få indvirkning på forøgelsen af deres energiforbrug. Andre har bemærket, at overgangen til energisystemer med lavt CO₂-udslip kan øge elforbruget, især for så vidt angår varmepumper og elbiler.

Direkte energibesparelser og investeringer i energieffektivitet er nogle af de mest omkostningseffektive måder at opveje de fremtidige efterspørgselsstigninger på. I henhold til forpligtelserne i direktiv 2006/32/EF om energieffektivitet i slutanvendelserne og om energitjenester har samtlige medlemsstater udarbejdet deres nationale energieffektivitetshandlingsplaner med en fyldestgørende liste over aktioner og foranstaltninger. Kommissionens analyse af de nationale energieffektivitetshandlingsplaner viser, at en række medlemsstater ud over direkte finansieringsforanstaltninger i form af subventioner og låneordninger har planer om eller allerede har indført skattelettelser for investeringer i energieffektivitet inden for visse sektorer (bolig, industrier osv.) og i andre tilfælde bruger energiafgifterne til direkte at tilskynde til energibesparelser. På mellemlang sigt vil en effektiv gennemførelse af foranstaltninger som disse være afgørende for at sikre elforsyningsikkerheden.

På lang sigt vil elektriciteten sandsynligvis blive ved med at spille en større og større rolle i det endelige energiforbrug. De beslutninger, der træffes i dag, er af central betydning for, om vi kan nå de CO₂-emissionsreduktioner, der er nødvendige efter 2020 for at tackle klimaændringerne effektivt. Den udfordring, de politiske beslutningstagere står over for, er at sikre, at energimarkederne i Europa, såvel de regulerede som de uregulerede, kan skabe et miljø, hvor investorer står for de største nødvendige kapitalinvesteringer. Der vil endvidere skulle ydes passende støtte til udviklingen af teknologier, som gør det muligt at nå frem til løsninger med lille eller intet CO₂-udslip i elektricitetssektoren.

⁴ "Trends to 2030 - update 2007"; http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=KOAC07001

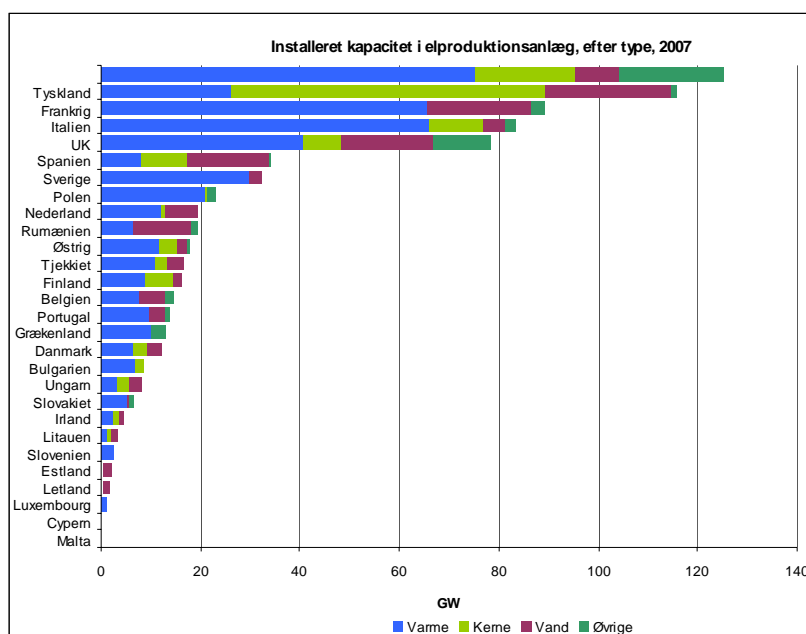
⁵ www.entsoe.eu/fileadmin/user_upload/_library/publications/entsoe/outlookreports/SAF_2010-2025_final.pdf

⁶ Der findes en detaljeret analyse i kvartalsrapporten om de europæiske elektricitetsmarkeder på følgende adresse: http://ec.europa.eu/energy/observatory/electricity/electricity_en.htm

Produktionens tilstrækkelighed

Mellem 1997 og 2007 steg den installerede produktionskapacitet i EU-27 med 18 % til 779 GW. Den installerede kapacitet for kraftvarmeværker steg med 16 %, vandkraftkapaciteten blev øget med 5 %, og produktionen fra vedvarende energikilder blev ellevedoblet⁷. Ifølge de seneste oplysninger fra Den Europæiske Vindenergisammenslutning⁸ udgjorde de vedvarende energianlæg 61 % af alle nye anlæg i 2009, og det er andet år i træk, at flertallet af de nye kraftværker drives af vedvarende energikilder. Investeringerne i EU's vindfarme lå i 2009 på 13 mia. EUR, hvilket svarer til ca. 10,2 GW ny vandkraftkapacitet eller 39 % af al ny produktionskapacitet. Integrationen af storstilet offshore-vandkraftproduktion vil stille det indre marked over for store udfordringer med hensyn til udvikling af infrastruktur, balancering og omkostningsdækning.

Uanset stigningen i energiproduktionen fra vedvarende energikilder er det fortsat varmeproduktion, der står for den største del af elektriciteten i EU. I 2007 kom størstedelen af den installerede kapacitet i EU-27 fra kraftvarmeværker (58 %), efterfulgt af vandkraftværker (18 %) og kernekraftværker (17 %), mens andre vedvarende energikilder (ud over vandkraft) stod for 7 % i 2007 sammenlignet med 1 % i 1997.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	658	671	683	695	704	716	728	737	747	762	779
I alt	658	671	683	695	704	716	728	737	747	762	779
Varme	386	393	400	407	410	412	424	427	432	440	449
Kerne	133	136	138	137	137	138	137	136	135	134	133
Vand	134	134	136	137	139	142	137	138	139	140	140
Øvrige	5	7	10	13	18	24	29	35	41	48	57

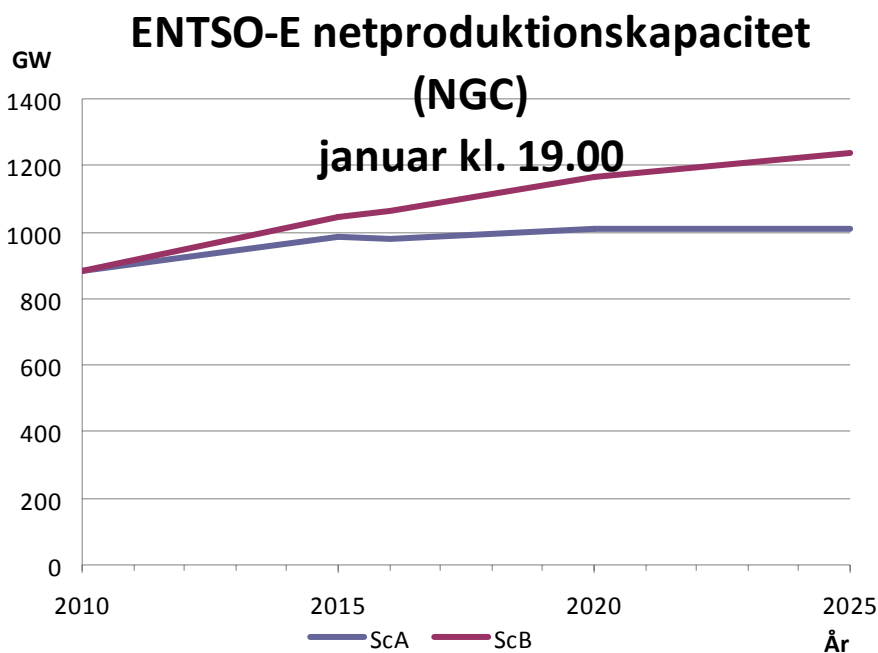
Kilde: Eurostat

⁷ Se også den årlige rapport fra Kommissionens markedsobservatorium for energi 2009, SEK(2009) 1734.

⁸ <http://www.ewea.org/fileadmin/emag/statistics/2009generalstats/>

Hidtil har EU's produktionskapacitet holdt trit med den konstant stigende efterspørgsel. I henhold til en detaljeret analyse udført af ENTSO-E i sammenslutningens prognose om systemernes tilstrækkelighed skulle der være en tilstrækkelig produktionskapacitet for perioden 2010-2025. Nationale rapporter fra medlemsstaterne viser imidlertid, at de nationale produktioners tilstrækkelighed afhænger af en række vigtige faktorer, navnlig de eksisterende anlægs levetid. Uden udskiftning af eksisterende produktionsanlæg vil der være behov for yderligere kapacitet i størrelsesordenen 100-300 GW mellem 2009 og 2025.

ENTSO-E's rapport om systemernes tilstrækkelighed antyder, at nettenes produktionskapacitet vil stige i begge (konservativt (ScA) og bedste skøn (ScB)) scenarier, som det fremgår af nedenstående figur⁹:

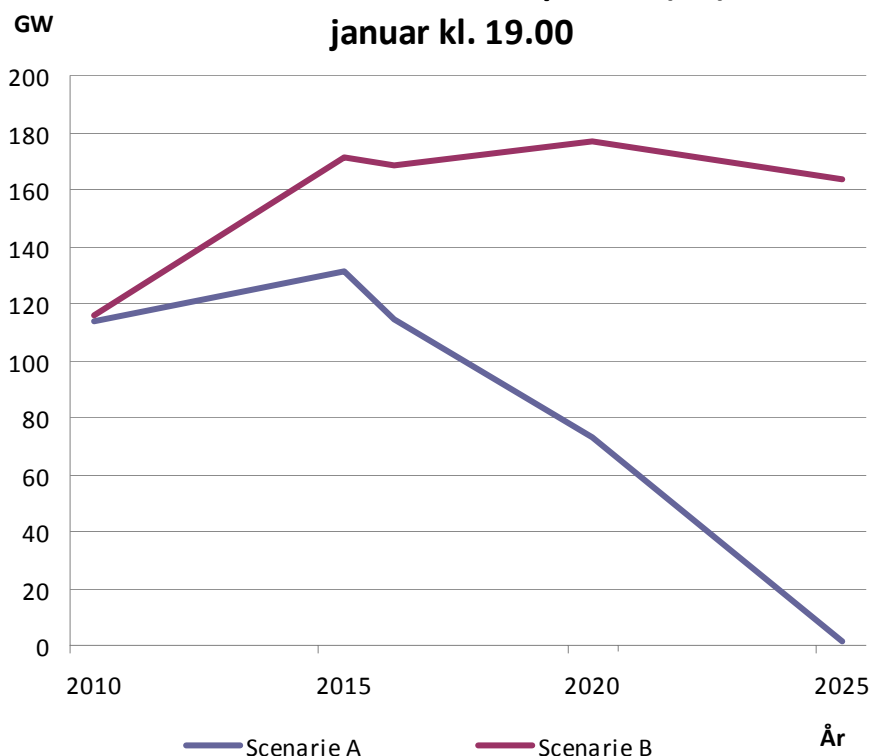

Produktionens tilstrækkelighed kan vurderes ved at sammenligne forskellen mellem efterspørgsel og pålidelig tilgængelig kapacitet, der også kan betegnes som resterende kapacitet. Nedenstående figur viser, at den resterende kapacitet er positiv, men at niveauet falder voldsomt efter 2015 som følge af det lave niveau for ny produktionsudvikling under scenarie A.

⁹ Denne figur vedrører EU-27 plus andre ENTSO-E-medlemmer.

ENTSO-E resterende kapacitet (RC)

januar kl. 19.00

Det er klart, at produktionens tilstrækkelighed vil variere fra medlemsstat til medlemsstat, og at forholdene mellem basis-, mellem- og topproduktionssegmenterne er forskellige i de enkelte områder. Det er vigtigt ikke kun at se på de nye produktionsanlæg, men også på alderen af de eksisterende produktionsanlæg.

Den anden strategiske energiredegørelse indeholdt en detaljeret oversigt over den operationelle produktionskapacitets alder. De fleste europæiske gasgeneratorer var under fem år gamle ved udgangen af 2008. Til gengæld var de fleste kul- og atomkraftværker over 21 år gamle. Mange af dem nærmer sig nedlukningsalderen, som ligger på omkring 40 år eller derover efter driftsstart afhængigt af produktionstypen. Kombinationen af behovet for udskiftning af for gamle anlæg og den øgede andel af produktion fra vedvarende energikilder, navnlig on- og offshore-vindkraft som følge af 2020-forpligtelserne og af direktiv 2001/80/EF om store fyringsanlæg, er en stor udfordring for systemoperatørerne i de kommende år, både med hensyn til balancering og nettenes tilstrækkelighed. Efter 2015 skal der investeres yderligere i produktionskapacitet for at holde tilstrækkeligheden på et passende niveau. ERGEG har udtrykt bekymring over, at finanskrisen risikerer at forsinke investeringer, der allerede er under overvejelse, da der sættes spørgsmålstegn ved disse projekters økonomiske levedygtighed som følge af den lavere efterspørgsel efter elektricitet.

De fleste lande lader markedet om at sikre produktionens tilstrækkelighed. Direktiv 2005/89/EF fastsætter imidlertid en række foranstaltninger, som medlemsstaterne kan anvende for at garantere forsyningssikkerheden. Sådanne indgreb kan overvejes som et supplement til den udbudsprocedure, der nævnes i direktiv 2003/54/EF. I artikel 7 i direktiv 2003/54/EF bemærkes det allerede, at udbudsproceduren skal opfattes som en sidste udvej, som kun kan iværksættes, hvis den produktionskapacitet, der etableres i henhold til bevillingsproceduren, ikke er tilstrækkelig til at efterkomme efterspørgslen.

En udbudsprocedure griber i høj grad ind i markedet, hvilket kan skabe forvriddinger mellem

eksisterende og ny kapacitet og få investeringscyklussen til at bryde sammen, idet investorer vil være tilbageholdende med at investere, hvis en efterfølgende udbudsprocedure risikerer at reducere værdien af deres investering væsentligt. Nationale foranstaltninger har næsten altid en vis indvirkning på de omkringliggende markeder. Et udbud vedrørende ny produktionskapacitet tæt på grænsen til et naboland kan også påvirke investeringsadfærden her (omlægning af planlagte investeringer) og påvirke den grænseoverskridende handel. Derfor må udbudsprocedurer kun anvendes som en sidste udvej for at undgå fysisk forsyningsmangel, når der absolut ikke er nogen som helst anden måde at sikre den nødvendige kapacitet på på det tidspunkt, hvor den eventuelle mangel forventes at ville opstå. Flere medlemsstater (Spanien, Italien, Grækenland, Danmark og Irland) har anvendt forskellige ordninger til tilvejebringelse af produktionskapacitet.

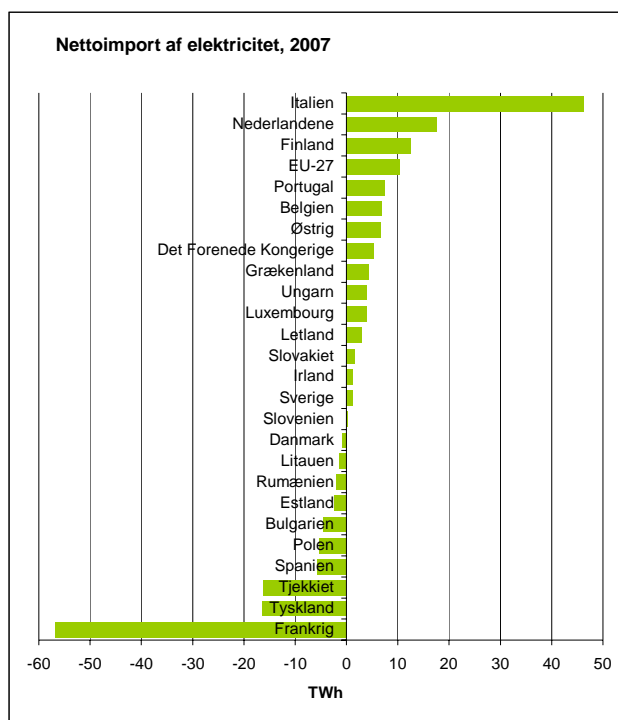
Situationen omkring udbud er imidlertid anderledes, når det gælder produktionskapacitet fra vedvarende energikilder, som i de fleste tilfælde fortsat ikke er økonomisk levedygtig uden særlige incitament. Derfor anvender medlemsstaterne ofte udbudsprocedurer. Vindbaseret produktion er ved at blive et synligt supplement til EU's elektricitetsproduktionsmix, og anvendelsen af udbudsprocedurer til fremme heraf bør ledsages af en omhyggelig evaluering af, hvordan dette indvirker på markedet.

ARTIKEL 6: INVESTERINGER I NET

Medlemsstaterne fastlægger en retlig ramme, som indebærer investeringssignaler til såvel transmissions- som distributionssystemoperatørerne om at udvikle deres net med henblik på at imødekomme den forventede efterspørgsel fra markedet. Rammen fremmer endvidere investeringer og om nødvendigt fornyelse af nettene. Med undtagelse af Nederlandene og Rumænien var det ikke nødvendigt for medlemsstaterne at ændre den eksisterende energilovgivning for at gennemføre denne bestemmelse.

Det kan være nødvendigt at forstærke nettene, for at kraftværkerne kan producere på deres maksimale niveauer og transportere elektriciteten fra generatorerne og ud til forbrugerne. Vinteren 2009 understregede de eksisterende elnets skrøbelighed med hensyn til at klare et øget elforbrug. Forstærkninger af nettene kan imidlertid forhindres af lange nationale planlægnings- og godkendelsesprocedurer. I de fleste medlemsstater er netoperatørerne forpligtet til at udvikle og vedligeholde nettet i henhold til behov og krav med henblik på at sikre operationel og langsigtet forsyningssikkerhed, enten gennem lovgivning eller licenser, hvor investeringsomkostningerne dækkes ind via transmissions- eller distributionstarifferne. Direktivet kræver, at transmissions- og i givet fald distributionssystemoperatørerne fastsætter og opfylder præstationsmål med hensyn til forsyningssikkerhed og nettenes driftssikkerhed. Dette indebærer indførelse af administrative incitament til at investere i effektive, højtydende net. I henhold til medlemsstaternes rapporter overholdt de fleste medlemsstater dette krav i 2008.

Elektricitet produceres normalt tæt på forbrugsstederne. Elektricitetens fysiske egenskaber betyder imidlertid, at den umiddelbart kan overføres over lange afstande, hvilket letter handelen på tværs af grænserne. De nationale politikker for produktionskapacitet kombineres med den eksisterende sammenkoblingskapacitet. Nogle medlemsstater har valgt ikke at investere i lokal produktion og er således afhængige af sammenkobling og forsyningskontrakter indgået med nabolandene:

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	2,9	-0,9	11,2	19,6	4,8	12,5	-1,7	-7,3	11,3	3,5	10,5
Top 5-eksportører	-74,7	-67,8	-72,3	-87,4	-87,9	-91,8	-100,0	-95,4	-96,3	-111,7	-99,3
Top 5-importører	79,0	75,7	86,7	93,6	95,1	94,9	81,4	82,0	99,1	95,5	88,4

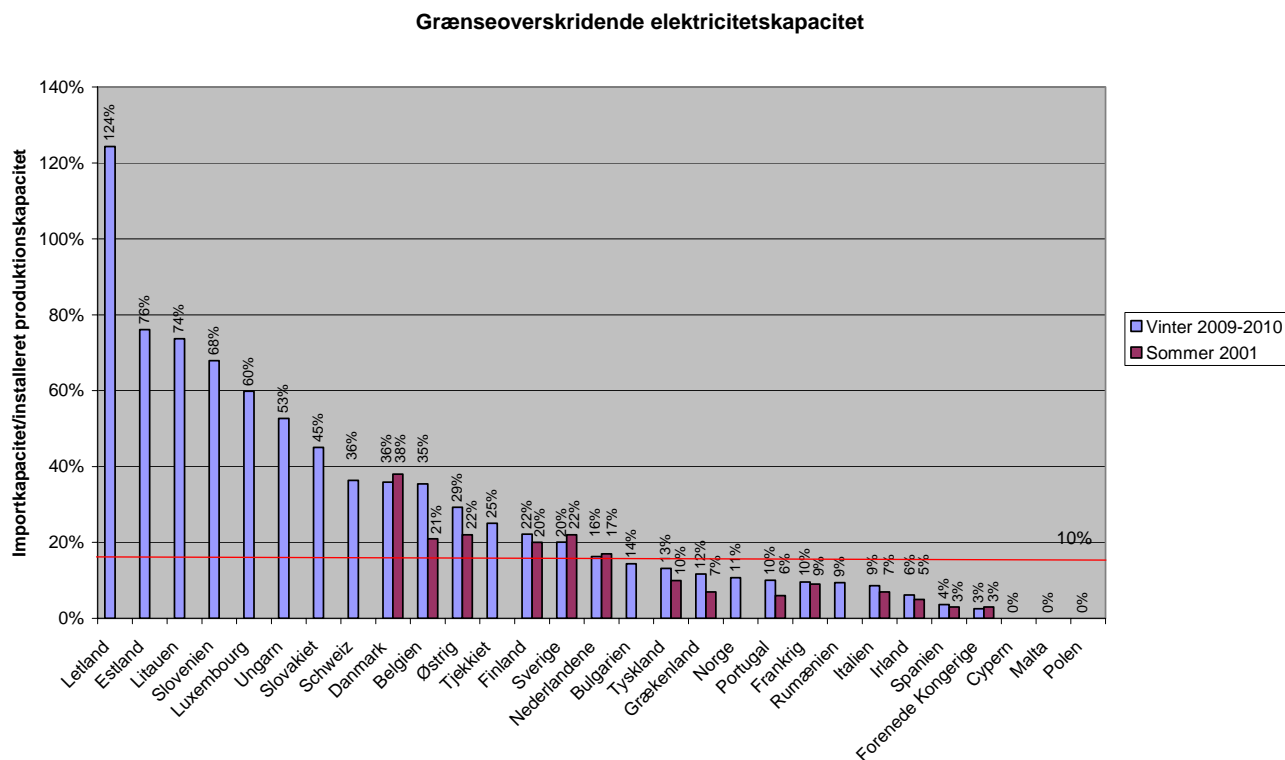
Datakilde: Eurostat

I de seneste 10 år har nettoimporten af elektricitet i EU-27 ligget relativt stabilt, men der er store forskelle mellem de enkelte medlemsstater. I 2007 lå nettoimporten af elektricitet i EU-27 på 10,5 TWh. Blandt medlemsstaterne i EU-27 er Frankrig traditionelt den største nettoelektricitetseksportør, mens Italien er den største nettoimportør. I lande, hvor den nationale produktionskapacitet ikke er tilstrækkelig til at dække elforbruget i perioder med særlig stor efterspørgsel, er sammenkoblingskapaciteten normalt tilstrækkelig til at efterkomme efterspørgslen.

Sammenkoblingskapacitetens tilstrækkelighed er ikke fastlagt i europæisk lovgivning, og direktiv 2005/89/EF indeholder ikke noget krav om en specifik sammenkoblingsgrad mellem medlemsstaterne. Man nåede imidlertid til enighed om et mål for sammenkoblingsgraden på mindst 10 % af den installerede produktionskapacitet på Det Europæiske Råds møde i Barcelona den 15.-16. marts 2002. En lav sammenkoblingsgrad resulterer i en fragmentering af det indre marked og hæmmer udviklingen af konkurrence. Eksistensen af en tilstrækkelig fysisk sammenkoblingskapacitet på transmissionsområdet, hvad enten den er grænseoverskridende eller ej, er en afgørende, men ikke tilstrækkelig forudsætning for effektiv konkurrence. Der findes en fuldstændig liste over grænseoverskridende samkøringslinjer i ENTSO-E's statistiske årbog¹⁰.

¹⁰ <http://www.entsoe.eu/index.php?id=55>, Statistical Yearbook, Tie-lines data Table T9.

De fysiske værdier af grænseoverskridende samkøringslinjer afviger markant fra den reelle tilgængelige kapacitet i de særdeles tætmaskede sammenkoblede transmissionsnet i Europa. Af planlægningshensyn har markedsaktørerne brug for værdier som samlet overførselskapacitet (TTC) og netoverførselskapacitet (NTC) til at foregribe og planlægge deres transaktioner. Nedenstående grafiske fremstilling illustrerer den reelle grænseoverskridende transmissionskapacitet for vinterperioden 2009¹¹:

Opnåelsen af 2020-målet for vedvarende energi vil kræve yderligere udvikling og forstærkning af netinfrastrukturen, herunder intelligente net og sammenkoblinger. I direktiv 2009/28/EF kræves det, at medlemsstaterne tager passende skridt til at sikre den nødvendige udvikling, til at gøre godkendelsesprocedurerne for netinfrastruktur hurtigere og til at koordinere godkendelsen af netinfrastrukturer med administrations- og planlægningsprocedurerne for at bidrage til den fortsatte udbygning af elproduktionen fra vedvarende energikilder. Der findes en liste over de grænseoverskridende sammenkoblingsprojekter, der planlægges indledt inden for nær fremtid, og som er blevet rapporteret af de nationale myndigheder (eller på anden måde er blevet offentliggjort), i bilag I til denne rapport.

ARTIKEL 7: RAPPORTERING

Overvågning af og udarbejdelse af rapporter om forsyningssikkerheden er allerede en forpligtelse i henhold til artikel 4 i direktiv 2003/54/EF. Ifølge denne artikel er medlemsstaterne forpligtet til hvert andet år at offentliggøre en rapport med særlig henvisning til udbuds-/efterspørgselsbalancen på det nationale marked for de kommende fem år, planlagte nye investeringer inden for de kommende fem år eller derefter i nettens kapacitet, kvalitet og vedligeholdelse samt foranstaltninger til dækning af

¹¹ ENTSO-E's NTC-værdier for transmissioner i vinteren 2009-2010 er blevet anvendt, idet importværdierne pr. land er blevet lagt sammen, og der er taget højde for de overordnede importbegrænsninger, når disse er blevet indberettet. For den installerede produktionskapacitet er Eurostat 2007-værdierne blevet anvendt.

perioder med særlig høj efterspørgsel og til afhjælpning af bortfald af forsyninger. Indholdet og omfanget af overvågningsrapporten forklares yderligere i artikel 7 i direktiv 2005/89/EF.

De fleste medlemsstater indsender rapporter med oplysninger om forventet forbrug og produktion samt om behovene for investering i produktion og net inden for en tidsramme på over 20 år. Den generelle konklusion på de nationale rapporter om systemernes tilstrækkelighed er, at den skal svare til den aktuelle situation.

Rapporternes kvalitet varierer fra medlemsstat til medlemsstat. Nogle medlemsstater offentliggør omfattende data, som dækker alle de punkter, der fremgår af direktivet (f.eks. Finland), mens andre rapporter burde indeholde flere detaljerede oplysninger. Rapporterne fra mindre modne elektricitetsmarkeder indeholder f.eks. ikke en tilstrækkelig detaljeret beskrivelse af, hvordan deres engrosmarkeders funktion vil bidrage til at opnå tilstrækkelig produktion og transmission.

Den tredje energipakke har medført væsentlige ændringer for overvågningsordninger. ENTSO-E's prognose vedrørende systemernes tilstrækkelighed for 2010-2025 var det første forsøg på at evaluere elektricitetssystemernes tilstrækkelighed på europæisk plan. Den nye 10-års udviklingsplan vil omfatte alle de aspekter, der er relevante for overvågningen af forsyningssikkerheden – både med hensyn til produktionens og transmissionens tilstrækkelighed.

Kommissionen har foreslået at forbedre den aktuelle retlige ramme, i henhold til hvilken medlemsstaterne skal udarbejde rapporter om energiinfrastrukturen, gennem et forslag til forordning om underretning af Kommissionen om investeringsprojekter i energiinfrastruktur inden for EU.

KONKLUSIONER

Medlemsstaterne har gennemført direktivets bestemmelser, enten ved at udarbejde nye lovgivningsbestemmelser eller ved at anvende eksisterende bestemmelser fra anden europæisk lovgivning. På kort sigt ser det ud til, at der er tilstrækkelig net- og produktionskapacitet til at tilfredsstille efterspørgslen efter elektricitet i Europa. Billedet er imidlertid noget mere sløret på mellemlang og lang sigt. De gamle produktionsanlæg skal skiftes ud. Dette kræver, at der udsendes klare markedssignaler om nye investeringer, og medlemsstaterne skal være opmærksomme på de forsinkelser, som deres planlægningsprocedurer kan medføre. Det kan endvidere være vanskeligere at få adgang til finansiering i det aktuelle økonomiske klima.

Medlemsstaterne bør nøje overveje og forberede sig på konsekvenserne af at indføre store mængder energi fra vedvarende energikilder, navnlig on- og offshore-vindkraft, i deres systemer. I takt med den øgede udbredelse vil en sådan integration – ud over de omfattende investeringer i net, der efterhånden bliver nødvendige for at tilgodese den nye produktionsprofil – kræve ændringer af balanceringsreglerne og -procedurerne. Tilsvarende må ændringer i efterspørgelsesmønstret indregnes i takt med, at energieffektivitetsforanstaltningerne, herunder intelligente elmålere, træder i kraft. Der bør anvendes incitamentbaserede ordninger til at fremme nye investeringer i net, hvilket også er de regulerende myndigheders opfattelse, og anvendelsen af intelligent netteknologi bør overvejes.

Den tredje energipakke vil medføre omfattende ændringer af overvågningen af forsyningssikkerheden. ENTSO-E's forpligtelse til hvert andet år at offentliggøre en 10-års udviklingsplan, som dækker alle de aspekter, der er relevante for overvågningen af forsyningssikkerheden – både med hensyn til produktionens og transmissionens tilstrækkelighed – er et skridt i den rigtige retning. Selv om den ikke er bindende, vil den udgøre et passende grundlag for ENTSO's kodekser om nettenes sikkerhed og pålidelighed.

I takt med at EU nærmer sig sine 2020-klimamål, bør medlemsstaterne i stadig stigende grad være opmærksomme på eventuelle forsyningsproblemer og i tide træffe passende foranstaltninger til at

modernisere og tilpasse deres systemer til de nye udfordringer, så forbrugerne kan nyde godt af en varig elforsyning af høj kvalitet med lav CO₂-udledning.

Denne rapport forklarer en del af den fremtidige udvikling af det europæiske elektricitetssystem, navnlig med hensyn til indførelsen af massive mængder elektricitet fra vedvarende energikilder og behovet for at reducere drivhusgasemissionerne i energisektoren: overgang fra brændstof til elektricitet i det overordnede energimix, større afstand mellem produktion og forbrug som følge af større afhængighed af vedvarende energikilder, uregelmæssigheder forbundet med de mest anvendte vedvarende energikilder (vind og solceller), stigende behov for balanceringskapacitet, hvad enten den er konventionel eller vedvarende, potentielt stigende import af elektricitet fra lande uden for EU som følge af naboregionernes store potentiale i forbindelse med grøn elektricitet. Denne udvikling vil kræve massive investeringer og hensigtsmæssige incitamentordninger for at tilvejebringe disse investeringer rettidigt, samtidig med at konkurrencen, bæredygtigheden og forsyningssikkerheden sikres. Kommissionen er derfor i færd med at udarbejde en energiinfrastrukturpakke, som skal opmuntre til udvikling af den europæiske energiinfrastruktur. Denne nye pakke bygger på den aktuelle TEN-E-ramme og opstiller et komplet sæt politikker, hvor der tages højde for de eksisterende procedurer og finansiering til infrastrukturudvikling.

Liste over indberettede tilsagn om investering i grænseoverskridende samkøringslinjer

i de kommende fem år

1. Frankrig-Belgien
2. Frankrig-Spanien
3. Frankrig-Italien
4. Bulgarien-Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien
5. Danmark-Norge
6. Estland-Finland
7. Estland-Letland
8. Finland-Sverige
9. Sverige-Norge
10. Sverige-Litauen
11. Litauen-Polen
12. Grækenland-Tyrkiet
13. Tyskland-Polen
14. Tyskland-Nederlandene
15. Irland-Det Forenede Kongerige
16. Det Forenede Kongerige-Nederlandene
17. Det Forenede Kongerige-Belgien
18. Det Forenede Kongerige-Frankrig
19. Rumænien-Serbien
20. Slovakiet-Ungarn
21. Slovenien-Italien
22. Østrig-Ungarn
22. Østrig-Italien
23. Malta-Italien
24. Portugal-Spanien.

I det europæiske økonomiske genopretningsprogram overvejes det endvidere at støtte elnetintegrationen af offshore-vindenergi. De to projekter vedrørende elnetintegration af energi fra offshore-anlæg er Østersøen-Kriegers Flak og Nordsønettet.